

Osasun-krisiaren markoan udal zerbitzuen esparrutik haurtzaroa babesteko EH Bildu Bilboren proposamena

COVID-19 pandemiak eragina du haurren osasunean, hezkuntzan eta aisialdian, baita ondorio ekonomiko eta sozialak ere haien familia-ingurunean. Hori dela eta, konfinamendu-egoeraren gizarte-eragina arintzeko estrategiek neurri espezifikoak hartu behar dituzte haurrak babesteko, bereziki salbuespenezko egoera horren ondorioz are eta egoera zaurgarriagoan dauden haurrak babesteko.

Haurrek espezifiki pairatzen dute konfinamendua, behar bereziak dituztelako, hala nola aire librean egotea, mugitzea, argi naturala jasotzea eta komunitatean jolastea. Gainera, Bilbo bezalako hiriguneetan bizi diren haurrek jasango dituzte gehien konfinamenduaren ondorioak. EH Bilduren iritziz, une honetan birusaren hedapena geldiaraztea da lehentasun nagusia, baina, aldi berean, haurren premia larriei erantzun behar diegu, eta orain, konfinamenduaren ondorengo egoerari aurre egiteko neurriak diseinatzeko unea da.

Aldez aurreko urrats gisa, **Bilboko Udal Gobernuak analisi propio bat egin behar du COVID19ak eragindako osasun-krisian oro har haurren inguruan hartu den jarrerarekin**; izan ere, administrazio-maila guztietan, neurri asko erabat adoltozentrikoa den ikuspegi batetik hartu dira, haurren kolektiboa kontuan hartu gabe. EH Bildu Bilbok **pandemiari buruzko erabakiak hartzeko prozesuetan haurren iritzia entzun eta kontuan har daitezkeen tresnak prestatzea proposatzen du**, gertatzen dena ulertu eta hartzen ari diren erabakietan parte hartzen dutela sentitu dezaten.

Hurrei oro har zuzendutako neurriak

Egiaztatuta dago osasun-krisiak eta konfinamendu-neurriek osasun mentaleko arazoak eragin ditzaketela haurrengan. Horregatik, **proposatzen dugu telefono-linea ireki bat gaitzea, haurren eta gurasoen kontsultak jaso ditzaketen psikologikoen artatua, besteak beste, antsietateari, beldurrari, kontzentrazio faltari edo loezinari buruz.**

Halaber, **udalaren webgunean haur eta nerabeentzako atal espezifiko bat gaitzea proposatzen dugu**. Bertan, **haurren adinera eta heldutasunera egokitutako baliabideak eskainiko dira**, emozioen eta gatazken kudeaketari buruzkoak, bai eta Interneten erabilera seguru eta arduratsuari buruzko gomendioak ere, edo antsietate, beldur, loezina eta abarreko egoerei aurre egiteko edozein material lagungarri. Haurren aisialdirako atal bat ere prestatuko litzateke, ipuinak eta marrazkiak deskargatzeko. Koloreztatzea edo jolasak, eta haienzako programazio eskusiboa eskaintzen dutenak (ipuin-kontalariak, haurrentzako kontzertuak). **Material hori guztia prestatzeko**, une honetan itxita dauden eta behar duten adingabeei laguntza birtuala eman diezaieketen **udal-eguneko zentroetako hezitzaileak erabil daitezke, banakako laguntza telematikoaren bidez**.

Egoera bereziki zaurgarrian dauden haurrei zuzendutako neurriak

Gizarte- eta hezkuntza-premia eta premia emozional espezifikoak dituzten egoera zaurgarrienean bizi diren adingabeek, konfinamendu-une hauetan, konpondu beharrean larritu egiten den errealitate bat bizi dute.

Horregatik, **funtsezkoa da haur arreta goiztiarreko zerbitzu guztiak eta arrisku-egoeran dauden adingabeentzako eta haien familientzako gizarte- eta hezkuntza-izaerako programak indartzea**, hala nola gizarte- eta hezkuntza-arloan eta komunitatean esku hartzeko programa (PISECO) edo Bilboko ijito-komunitateko adingabeentzako PISEKALÓ programa.

Ahalegin berezia egin behar da programa horietan Oinarrizko Gizarte Zerbitzuek alde aurretik artatu ez dituzten adingabeak eta familiak sartzeko eta kasu berriak hautemateko; izan ere, gure ustez, egoera honetan haur eta nerabe askok bakarrik igarotzen dute eguna, eta ez dute laguntza-sarerik, bai zaintzaileek lan egiten dutelako, bai zailtasun gehigarriengatik (guraso bakarreko familien kasuan, adibidez), plangintza-zereginetan laguntza emateko (azterketa-ordutegia, aisialdirako denbora, lo-ordutegia, sozializazioa). **Premiazkoa da egoera zaurgarrian dauden haur eta nerabeak**

identifikatzea, gizarte-zerbitzuen bidez edo ikastetxeetatik bertatik, eguneroko arreta telematikoko programa baten bidez (gizarte-hezitzaileen taldeak) eguneroko plangintzan lagun dezaten.

Programa horiek indartu ahal izateko, Gizarte eta Hezkuntzako Esku-Hartze Taldeak handitzea proposatzen dugu, 0 eta 18 urte bitarteko adingabeekin eta babesgabetasun-arriskuko inguruneetako familiekin lan egiteko tresna berezi gisa.

Ekipo horiek aurrera eramaten dituzten esku-hartze asko etxean bertan egiten dira, baina alarma egoera dekretatu ondoren hartutako neurrien ondorioz, etxeetara bisitak egiteari utzi zaio, eta esku-hartze horiek telematikoki egiten dira, ahal dela bideodeia erabiliz, ikusizko kontaktua errazteko. Baina familia askok ez dute Internetarako edo ekipo informatiko egokietarako sarbiderik. Horregatik, **familia horiei Gizarte eta Hezkuntzako Esku-hartze Taldeekin bideo-deiak egin ahal izateko beharrezkoak diren baliabideak ematea proposatzen dugu.**

Familia zaurgarrietan bizi diren adingabeen bizi-baldintzak bermatzeko neurriak

Elikadurari dagokionez, ikastetxeak, eta, beraz, eskola-jantokiak, itxi egin dira, eta, horren ondorioz, adingabe askok elikadurarako eskubiderik gabe geratu dira; izan ere, ikasle batzuen familiak ekonomikoki egoera zailagoan egon daitezke, eta "jantoki-beka" dute, eta normalean egunean behin ziurtatuta daukaten jatordua ez dute bermatuta dagoeneko (eskola-bazkaria).

Beste ikasle batzuek, beka horiek izan ez arren, bakarrik jan behar dute, haiek zaintzeko ardura duten pertsonak lanera joan behar dutelako. Hau da, ez dute bermatuta lehen eskola-jantokietan zuten kalitatezko elikaduraren bermea.

Horren aurrean, Eusko Jaurlaritzak "jantoki-bekak" mantentzea erabaki du, baina horrek ez du arazoa erabat konpontzen, familia batzuek ez baitituzte laguntzak jasotzen.

Hori dela eta, **EHBildu Bilboren proposamena da Bilboko Udalak 150€ eta 300€ arteko elikadura-bonuak martxan jartzea, adingabeak ardurapean dituzten eta eskola-jantokiak ixtearen ondorioz kaltetuak izan diren gizarte-bazterketako arriskuan dauden familientzat.** Gure udal-taldeak proposatzen duen beste aukera bat da Eusko Jaurlaritzari ikastetxeko jantokian izena emanda dauden ikasleen zerrenda eskatzea, **eta eskakizuna egiten dutenei etxez etxeko zerbitzua bermatzea, hiriko catering-enpresa txikien bidez,** kalitatezko janariak ziurtatuz eta, aldi berean, tokiko enpresa txikiak bultzatuz, osasun-krisiaren ondorioz zailtasun larriak izaten ari baitira.

Etxebizitzari dagokionez, konfinamenduak haurrak pilatuak egotera eta prekarioak diren etxeetan gelditzera behartu ditzake. Gune horietan osasun-babes urria dago, eta ez dute koronabirusa prebenitu eta geldiaraz dezaketen osasun-zerbitzu edo -baliabide publikorik. Ingurune horietan, gainera, pertsonen osasun-egoerak, ingurunearen osasun-arriskuagatik, aurretiko patologiak eragiten ditu, eta, beraz, arrisku handiko biztanleak dira. Horregatik proposatzen dugu **aldi baterako bizitoki-aukerak bilatzea pilaketa- eta/edo azpiegitura-egoeran dauden familientzat, baldin eta etxeko egonaldi luzea bertako kideen osasunerako kaltegarritzat jo badaiteke.**

Hezkuntza-arrakala arintzeko neurriak: etxean laguntzarik ez duten ikasleentzako baliabideak

Euskal Hezkuntza Sailak irakaskuntza presentziala bertan behera utzi du COVID-19aren pandemiak eragindako krisiaren ondorioz, eta ikasleak etxetik ari dira beren hezkuntza-prozesua jarraitzen.

Hezkuntza-helburuak ikaskuntza-prozesua egunero eteteak ikasleengan duen eragina minimizatzea eta eskola-jarduera ahalik eta egokien egitea izan behar du. Horretarako, irakasleek proposatutako on-line lanak gurasoen edo ikasleen tutore diren pertsonen eskura jarri dira. Baina kasu askotan hori gauzatzea erreza ez dela agerian geratu da.

Alde batetik, guraso askok modu telematikoan egiten dute lan, eta, beraz, ezin dira uneoro seme-alabei laguntzen aritu. Gainera, une honetan, gurasoek etxeko gainerako

jarduerak ere kudeatu behar dituzte, bai aisialdiaren ikuspegitik, bai emozioen ikuspegitik. Azken batean, kontziliazioa ez da erraza izaten ari.

Ezarritako sistema honetan aurki dezakegun beste oztopoetako bat gurasoen "gaitasun-maila" da. Horietako batzuek ez dute hurrei laguntzeko hizkuntza- eta ulermen-mailarik. Kontuan izan behar da, halaber, zenbait eskolatan, gaur egun, ikasle askok "hezkuntza-laguntzaileen" laguntza dutela gelan, eskolak markatutako erritmoari jarraitu ahal izateko, eta on-line sistemarekin ezinezkoa dela funtzio hori etxe askotan gauzatzea.

Kolektibo zaurgarrietako beste familia batzuetan (ijito-komunitatea, migratzaileen familiak, adingabeak zaintzeko etxeak), egoera are okerragoa da. Horietako batzuk ez daude alfabetizatuta, edo ez dute hezkuntzan laguntzeko gaitasunik. Kide askoren familiak izaten dira, eta ez dute eskola-materialik.

Laburbilduz, egiaztatu ahal izan dugu krisi honen aurrean hartutako hezkuntza-irtenbidea familia- eta ikasle-prototipo baterako pentsatu dela, egoera okerrean dauden beste kolektibo batzuk kontuan hartu gabe. EH Bilduk beharrezkotzat jotzen du abian jarri den jarduera-protokoloa berrikustea eta neurri zuzentzaileak hartzea. Badakigu neurri horietako asko Hezkuntza Sailak hartu beharko lituzkeela. Baina Bilboko Udalak ere badu bere erantzukizun-maila, eta beharrezko eskumenak ditu bilbotar ikasle askok bizi duten desberdintasun-egoera iraultzeko.

Horregatik, EHBildu Bilbok hainbat neurri zehatz proposatzen dizkio Udalari:

Hizkuntza-murgiltzeari dagokionez, **mintzapraktika talde telematikoak martxan jartzea proposatzen dugu, inguruan euskara ezarrita ez duten ikasleentzat**, hainbat auzotan herri-zaintzako sareen bidez egin duten bezala.

Hiriko hainbat ikastetxek eta taldek (IES Artabe BHI edo AMUGE elkarteak, adibidez) eskola-materiala banatu dute kolektibo zaurgarrietako ikasleei helarazteko. **EH Bildutik proposatzen dugu Bilboko Udala izan dadila kolektibo hauen familiei behar duten**

eskola-material guztia ziurtatzen duena, hurrek ikasturtea ikaskideen baldintza berdinetan jarraitu ahal izan dezaten, banaketa udaltzain, babes zibil, suhiltzaile edo herri-zaintzako sare desberdinen bidez eginez, eta Udalak zeregin horretarako beharrezkoak diren segurtasun-neurri guztiak emanez.

Konfinamenduan zehar, ikasle batzuek ezin izango dute beren hezkuntza-prozesua etxetik jarraitu; izan ere, hainbat hezkuntza-komunitatetan egiaztatu den bezala, etxe askok ez dute gailu egokirik edo ez dute interneten sartzeko aukerarik, sarbiderik ez dutelako edo diru-sarrerak murrizteagatik alde batera utzi behar izan dutelako. Eskola-adineko haur bat baino gehiago dauden etxeetan, ez da erraza izaten ordenagailu bakar batekin moldatzea, edo, beste kasu batzuetan, tresna hori ez dago presente. Bestalde, eskolek lanak bidaltzen dituzte paperean inprimatzeko, baina etxe guztietan ez dago inprimagailurik. Horren ondorioz, ikasle asko atzean geratzen ari dira arrazoi ekonomikoengatik eta familia-errentagatik, eta horrek desberdintasunak areagotuko ditu konfinamendu-aldiaren ondoren.

Horregatik guztiagatik, **beharrezkoa ikusten dugu Bilboko Udalak arrakala digitala arintzeko behar diren bitarteko guztiak jartzea Interneterako edo ekipo digitaletarako sarbiderik ez duten familien eskura.** Horrela, hiriko ikastetxeetako ikasle guztiek kalitatezko hezkuntza jasotzeko aukera izango dute, eta baldintza berdinetan jarraitu ahal izango dute beren hezkuntza-prozesuarekin.

Interneterako sarbidearen kasuan, gure ustez, konexio digitalerako eskubidea bermatzeko modu bakarra egungo telekomunikazio-eredua eraldatzea da, eta, horretarako, beharrezkoa da tokiko eremutik eta modu kolektiboan sortutako sare komunak eskaintzea. Horregatik, **proposatzen dugu Bilboko Udalak internetera konektatu ahal izateko gailuak eskaintzea, eta halakorik ez dagoen lekuetan, udal wifi sarea hiriko ikasle guztiei irekitzea. Udal sarea iristen ez den etheen kasuan, Izarkom Kooperatibarekin harremanetan jartzea proposatzen dugu,** behar duten ikasleei Internet helarazteko eskaintza berezia egin baitu.

Azkenik, **alarma-egoeraren ondorengo egoera kontuan hartuta, eskola-absentismoa prebenitzeko, detektatzeko eta kontrolatzeko udal-programa indartzea proposatzen dugu,** ikasle guztiek, ikasgeletan sartu ondoren, ahalik eta berme eta aukeraberdintasun handienarekin berreskura dezaten hezkuntza-errutina.